

PePTalk: Muntlig examination — testa du med!

I ljuset av AI och ChatGPT har muntlig examination seglat upp som ett möjligt alternativ till skriftliga hemtentor. Lärare uttrycker ibland en viss tveksamhet. Tappar man inte en del av den akademiska litteraciteten och kan man verkligen mäta högre ordningens förmågor? Forskning och erfarenhet visar att muntliga examinationer faktiskt kan göra mycket av det som skriftliga examinationer gör, men även annat. Om detta samtalar vår pedagogiska panel i webb-TV-programmet PePTalk.

Programledare Helena Reierstam, lektor i pedagogik vid Stockholms universitet samtalar med Marina Grahovar, lektor i företagsekonomi vid Högskolan i Skövde och Karolina Enquist Källgren, docent i idéhistoria samt Ola Palm, adjunkt och lärare i matematik och naturvetenskapernas didaktik, båda vid Stockholms universitet.

Goda råd från filmen — en snabbguide

Varför prova muntlig examination?

Muntlig examination har hamnat i rampljuset på grund av AI och osäkerhet kring rättssäkerhet och relevans i skriftliga examinationer. Samtidigt är har "muntor" historiskt varit den mest använda examinationsformen och innebär ett bra alternativt sätt att bedöma, oberoende av generativ AI. Oberoende av generativ AI innebär muntliga examinationer ett antal fördelar och kan till och med underlätta examinationsarbetet säger de som har provat.

Hur gör man?

- Låt studenterna träna på liknande situationer innan muntan.
- Förbered flera frågor för varje bedömningskriterium.
- Ta fram underlag för dokumentation till bedömningstillfället.
- Var transparent med bedömningskriterierna.
- Genomför gärna muntan tillsammans med en kollega.
- Tänk på att muntlig examination kan genomföras på många olika sätt.

Muntlig examination finns i flera varianter och går att göra enskilt eller i grupp. Några exempel på muntliga examinationsformer: muntlig presentation, film eller podd, intervju, diskussionsuppgift, trepartssamtal, rollspel, case/fallstudie och problemlösning. För rättssäkerhet och transparens är det viktigt att utforma bedömningskriterier och frågor i förväg. Det är även viktigt att lärare har bra system för att dokumentera vid bedömningstillfället då muntliga svar annars är flyktiga. Genomför om möjligt tentan med en kollega.

Muntlig examination fungerar alldeles utmärkt för att bedöma högre ordningens förmågor som att analysera, värdera eller skapa och är inte begränsad till att bedöma lägre betygssteg. Det går även att gradera en muntlig examination för flera betygssteg. Det handlar om hur man formulerar frågorna och man kan med fördel skapa ett frågebatteri där man vid examinationstillfället inleder med bredare frågor som efterfrågar t. ex. kreativa eller kritiskt analytiska svar för att sedan använda mer specifika frågor med mer stöttning som ger möjlighet att ge mer detaljerade svar. Det är lite som på vissa frågesportsprogram där man börjar med 10-poängs-frågan för att sedan successivt röra sig neråt mot lägre poäng.

Så här gör Karolina Enquist Källgren

Ämne: *Idéhistoria*

— Jag har ersatt hemtentan med textanalys på plats i grupper om fem studenter. Jag bedömer bland annat deras argumentation och färdigheter att identifiera tidsperiod genom tidstecken i texten. Jag upplever att detta har stärkt färdighetsövandet istället för att fokusera på innehåll. Studenterna har fått öva på samma sorts process i klassrummet men får en ny okänd text vid examinationstillfället. Jag tycker faktiskt att jag får bättre möjlighet att utvärdera studenternas självständighet. Jag uppmanar dem också att hjälpa varandra. Jag lyssnar och antecknar under samtalet ungefär hur och vad de säger och bedömer i relation till verben i betygskriterierna och får underlag för betygssteg A-E. Alla säger att det är väldigt roligt!

Så här gör Marina Grahovar

Ämne: *Företagsekonomi*

— Vi var några kollegor som hjälptes åt att utveckla en examinationsuppgift med caseföretag. Vi jobbade ganska länge med att utforma frågor som belyser vad studenterna har lärt sig, som man inte kan besvara i förhand. Det var utmanande att hitta åtta jämförbara frågor som sedan skulle fördelas mellan grupperna om fyra studenter, två frågor per student. Vi är alltid två lärare vid examinationen, där vi examinerar studenterna var för sig. Vi använder ett protokoll där vi gör noteringar kring studentens svar och en kolumn för vår kommentar om kritiska faktorer i svaret och variation i kontext. Det är lättare att bedöma djup i kunskapen, det blir ett annat lärande. Matrisen gör att det sällan blir någon diskussion eller överklagan om ett betyg. Farhågan var att det skulle ta tid men det blir mycket lättare att snabbt få en bild och ge feedback istället för att rätta alla skriftliga examinationer.

Ola Palm tipsar

Ämne: *Matematik och naturvetenskap för blivande lärare*

— Sätt igång och gör det helt enkelt. Prova försiktigt och börja testa utan att det är "highstakes". Det är viktigt att träna både som lärare och student. Man kan tänka en kombinerad uppgift. I en laborationsuppgift är det risk att man bara mäter processer och visar hur man gör. Då är det intressant att även ha ett samtal om "görandet" också. Jag brukar exempelvis ha två grupper som arbetar parallellt i klassrummet. De ska äga ett talsystem och leda en aktivitet. Jag sitter passiv och lyssnar. Jag har även arbetat med att låta studenter göra reklamfilmer där de presenterar en idé som de sedan redogör för, analyserar och resonerar kring i grupp. Det fungerar mycket bättre än vid uppsats att mäta djupare kunskap.

Referenser

- Eriksson, S. (2013). Utveckling av muntlig examination med fokus på studenters rättssäkerhet – exempel från en ingenjörskurs. *Högre utbildning*, 4(1), 75–82.
- Grahovar, M., Jansson, C., & Johansson, I.-L. (2023). Arbeta kollektivt, prestera individuellt – Hur muntlig examination kan användas för att stödja aktivt lärande. *Högre utbildning*, 13(3), 1–13.
- Theobald, A.S. (2021). Oral Exams: A More Meaningful Assessment of Students' Understanding. *Journal of Statistics and Data Science Education*, 29:2, 156-159, Oral Exams: A More Meaningful Assessment of Students' Understanding (tandfonline.com)
- Turunen, J. (2023). A Case for Deep Learning Through Online Oral Examinations: An Autoethnographical Exploration of a Change of Assessment Method. *Högre utbildning*, 13(3).
- Ward, M., O'Riordan, F., Logan-Fleming, D., Cooke, D., Concannon-Gibney, D., Efthymiou, M. & Watkins, M. (2023). Interactive oral assessment case studies: An innovative, academically rigorous, authentic assessment approach. *Innovations in Education and Teaching International*.

